

ανοιχτά | open σύνορα | borders

**Οι μετανάστες δεν είναι οι εχθροί μας,
εχθροί μας είναι αυτοί που κλέβουν τη ζωή μας**

ΔΙΚΤΥΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Στέκι Μεταναστών

Τσαμαδού 13-15 Εξάρχεια, τηλ.: 38 13928, e-mail: metanaston@diktio.org

ΕΝΤΥΠΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ
ΤΕΥΧΟΣ 16 - ΙΟΥΛΙΟΣ 2010

Οι επαχθείς όροι του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ο εκβιασμός ολόκληρων χωρών και λαών στο όνομα του «ενός και μόνου δρόμου» του νεοφιλελευθερισμού είναι ίσως κάτι πρωτάκουστο για μια χώρα της ΟΝΕ, αλλά οπωσδήποτε όχι κάτι νέο. Πριν χτυπήσουν την πόρτα μας, οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είχαν επί δεκαετίες επιβάλλει τις αντικοινωνικές πολιτικές της ελεύθερης αγοράς σε μια σειρά από χώρες του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου και του πρώην Ανατολικού Μπλοκ, υποθηκεύοντας το μέλλον τους και εξαθλιώνοντας τους λαούς τους. Το χρέος σε όλες τις περιπτώσεις αποτέλεσε το εργαλείο για την επιβολή σκληρών προγραμμάτων λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεων και κατεδάφισης των όποιων δομών κοινωνικής ασφάλειας υπήρχαν.

Στην Ελλάδα, και όχι μόνο, οι μετανάστριες και οι μετανάστες είναι οι πρώτοι που υφίστανται τις συνέπειες της κρίσης καθώς στην πλειονότητά τους εργάζονται κάτω από τις πλέον επισφαλείς συνθήκες και σε τομείς που πλήττονται περισσότερο από την κρίση. Οι μετανάστες και οι μετανάστριες, ωστόσο, δεν απειλούνται μόνο από την άνοδο της ανεργίας, τη διεύρυνση της φτώχειας και τη συνολική επιδείνωση των όρων ζωής τους. Απειλούνται επιπλέον εξαιτίας του επισφαλούς καθεστώτος παραμονής τους και της ενδεχόμενης «απονομιμοποίησής» τους, και, ακόμη περισσότερο, κινδυνεύουν από τη διάχυση και ισχυροποίηση του ρατσισμού, από όσους επιδιώκουν να τους καταστήσουν αποδιοπομπαίους τράγους της κρίσης.

«Ανοίγουμε την καρδιά μας, κλείνουμε τα σύνορα» Γ. Ραγγούσης, υπ. Εσωτερικών

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ επικείμενη από την πρώτη στιγμή της εκλογής της να διαχωριστεί από την ΝΔ στο επίπεδο των δικαιωμάτων και το μεταναστευτικό ζήτημα. Ο νόμος για την ιθαγένεια υπήρξε ικανοποίηση το αίτημα του αντιρατσιστικού κινήματος για την απόδοση ιθαγένειας με τη γέννηση στα παιδιά μεταναστών. Η σύνδεση, ωστόσο, της ιθαγένειας των παιδιών με το καθεστώς παραμονής των γονέων όχι μόνο διατήρησε διαχωρισμούς και αδικίες της μεταναστευτικής πολιτικής των 20 τελευταίων χρόνων, αλλά τις κληρονόμησε στις επόμενες γενιές. Περιοριστικότερες υπήρξαν οι ρυθμίσεις για την πολιτογράφηση ενηλίκων και επί της ουσίας απαγορευτικές οι προϋποθέσεις για τη συμμετοχή μεταναστών στις τοπικές εκλογές.

Σε κάθε περίπτωση, το πρώτο αυτό βήμα για τη δεύτερη γενιά δεν πρέπει να συγκαλύψει το γεγονός ότι η τυπική απόδοση δικαιωμάτων παραμένει μετέωρη, εάν δεν διαμορφώνει τις κοινωνικές συνθήκες για την άσκησή τους. Κυρίως, όμως, η κριτική μας πρέπει να εστιάσει στην ακολουθούμενη πολιτική επιλεκτικής και μερικής απόδοσης δικαιωμάτων, που σε τελική ανάλυση τα απαξιώνει, μετατρέποντάς τα σε προνόμια και σε εργαλεία αποκλεισμού, ιεράρχησης και κατηγοριο-

ποίησης των ανθρώπων σε πολίτες πρώτης, δεύτερης και τρίτης κατηγορίας. Και επίσης δεν πρέπει να χάνουμε την ουσία: Το βασικό επίδικο για την Ελλάδα και την Ευρώπη σήμερα είναι η σκλήρυνση των μεταναστευτικών πολιτικών, είναι όλα όσα συμβαίνουν στα σύνορα και τα κέντρα κράτησης, είναι η μηδενική παροχή πολιτικού ασύλου, οι επαναπροωθήσεις, ο εγκλωβισμός και οι συνθήκες εξαθλίωσης που βιώνουν οι νεοεισερχόμενοι και τράνζιτ μετανάστες.

Με αυτή την έννοια, ο συμπονετικός ανθρωπιστικός λόγος της κυβέρνησης δεν είναι παρά το συμπλήρωμα της κεντρικής της επιλογής για την καταπολέμηση της μετανάστευσης, για τη θωράκιση των συνόρων και για τη μεγαλύτερη εμπλοκή της ΕΕ μέσω της Frontex, με τη χρηματοδότηση και διενέργεια επιχειρήσεων αποτροπής και απελάσεων. Το Εθνικό Σχέδιο για τη Μετανάστευση, που παρουσίασε ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη, προβλέπει την επιχειρησιακή συνεργασία για την αποτροπή εισόδου, την αποτροπή εξόδου στα εσωτερικά σύνορα Σένγκεν (λιμάνια Πάτρας, Ηγουμενίτσας, Κορίνθου και διεθνή αεροδρόμια) και τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος άμεσων επαναπροωθήσεων.

Καλωσορίζοντας τους κυνηγούς μεταναστών της Frontex

Αεν είναι βέβαια παράδοξο ότι η διεθνοποίηση των κατασταλτικών μηχανισμών της ΕΕ αποτελεί ίσως το μόνο τομέα στον οποίο, παρά την οικονομική κρίση και τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών, οι απόψεις των κυβερνήσεων ταυτίζονται πλήρως, με αποτέλεσμα τη ραγδαία της ανάπτυξη. Διαμορφώνοντας χαρακτηριστικά ενοποιημένης ευρωπαϊκής πολιτικής. Πυρήνας της λεγόμενης «αρχιτεκτονικής ασφάλειας» της ΕΕ είναι η διακρατική συνεργασία για την καταπολέμηση «της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της παράνομης μετανάστευσης». Η ταύτιση της μετανάστευσης με το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία σηματοδοτεί την αντιμετώπιση της μετανάστευσης όχι ως κοινωνικού αλλά ως ζητήματος ασφάλειας και έχει προφανή στόχο τη νομιμοποίηση της χρήσης αντίστοιχών αστυνομικοστρατιωτικών μονάδων, πόρων, τεχνολογικών μέσων

και μεθόδων. Βάσεις δεδομένων, όπως το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και η βάση δακτυλικών αποτυπωμάτων Euro-Dac, δορυφορικά συστήματα εντοπισμού, ανιχνευτές θερμότητας και καρδιακού παλμού, ακόμη και μη επανδρωμένα αεροσκάφη κινητοποιούνται για την καταπολέμηση της μετανάστευσης και μέσω της Frontex διατίθενται στα εθνικά σώματα συνοριακής φύλαξης.

Παράλληλα με την αποτρεπτική λειτουργία των στρατιωτικοποιημένων συνόρων, η ΕΕ αποδίδει κεντρική προτεραιότητα στην πολιτική εξαγωγής των ευρωπαϊκών συνόρων εκτός της ευρωπαϊκής επικράτειας, μια πολιτική που φαίνεται να φέρνει αποτελέσματα τα τελευταία χρόνια. Η σύναψη διμερών συμφωνιών επαναπροώθησης με τρίτες «ασφαλείς» χώρες (χώρες προέλευσης και ενδιάμεσες, όπως η Λιβύη, το Μαρόκο, η Σενεγάλη και η Μαυριτανία), με αντάλλαγμα χρηματοδότηση των υποδομών

κράτησης μεταναστών, «αναπτυξιακή βοήθεια», διευκολύνσεις στην έκδοση βίζας κ.ο.κ., είχαν αποτέλεσμα να εκτραπούν οι μεταναστευτικές διαδρομές προς τα ελληνοτουρκικά σύνορα. Πρόκειται για μια πολιτική εξαγωγής και μετάθεσης του προβλήματος στις γειτονικές χώρες, για μια επί της ουσίας εξαγορά καταπιεστικών καθεστώτων ώστε να αναλάβουν τη βρώμικη δουλειά και να απαλλάξουν την ΕΕ από τις κατηγορίες για καταπάτηση των δικαιωμάτων των μεταναστών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Frontex για το 2008, οι συλλήψεις για παράνομη είσοδο στην Ελλάδα αντιστοιχούσαν στο 75% των συνολικών συλλήψεων στην ΕΕ. Η Ελλάδα θα αποτελέσει το επίκεντρο της δράσης της Frontex, η οποία εγκαινίασε το πρώτο περιφερειακό της γραφείο για τα νοτιοανατολικά σύνορα. Παρ' όλα αυτά, η ιδιαιτερότητα της γεωγραφικής εγγύτητας των τουρκικών ακτών με τα νησιά του Αιγαίου και, κυρίως οι δυσκολίες που προκύπτουν από τον ελληνοτουρκικό εθνικιστικό ανταγωνισμό στο Αιγαίο και τα εμπόδια στην ενταξιακή διαδικασία της Τουρκίας στην ΕΕ καθιστούν περισσότερο σύνθετη, αλλά όχι αδύνατη, την προσπάθεια εμπλοκής της Τουρκίας στο ευρωπαϊκό καθεστώς ελέγχου της μετανάστευσης.

Σε κάθε περίπτωση, η Frontex δεν

είναι παρατηρητής αλλά βασικός παράγοντας στον πόλεμο ενάντια στη μετανάστευση. Ο κεντρικός ρόλος της Frontex στην άσκηση μεταναστευτικής πολιτικής και στη διαμόρφωση πρακτικών και διαδικασιών σε ένα περισσότερο κατασταλτικό μοντέλο είναι χαρακτηριστική στα υπό δημιουργία κέντρα διαλογής μεταναστών (screening centers). Στο πλαίσιο της διεύρυνσης της λειτουργίας των κέντρων κράτησης μεταναστών όχι μόνο ως χώρων εγκλεισμού, αλλά επίσης ως σημείων ταυτοποίησης, ταχύρυθμης διαδικασίας απόρριψης των αιτημάτων ασύλου και άμεσων επαναπροώθησεων, οι υπάλληλοι της Frontex έχουν ήδη εγκατασταθεί σε κέντρα κράτησης των συνόρων. Υποδούμενοι τους διερμηνείς, είναι εκείνοι που επί της ουσίας αποφασίζουν σχετικά με την εθνικότητα των κρατούμενων μεταναστών, ορίζοντας έτσι την τύχη τους, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη όσα οι ίδιοι δηλώνουν και πρώτου μπορέσουν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου. Η διαλογή ανθρώπων, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη βελτίωση των συνθηκών κράτησης, είναι ένα σύστημα αποκλεισμού, καταπάτησης του δικαιώματος στο άσυλο και μαζικών απελάσεων και, ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν είναι ανεκτό, αλλά πρέπει να τεθεί στο κέντρο της κριτικής των οργανώσεων υποστήριξης μεταναστών και του αντιρατσιστικού κινήματος.